

Ese de trei ori in seputemana: Mercuri-a,
Vineri si Duminica, cand o cota intraga,
cand numai diumetate, adeca dupa momentul
impreguiarilor.

Pretul de prenumeratiune:

pentru Austria:	7 fl. a. v.
diumentate de an	4 " "
" patriariu "	2 " "
pentru Romania si strainetate:	
pe an intreg	15 fl. v. a.
diumentate de an	8 " "
" patriariu "	4 " "

Pretul de prenumeratiune la „Albina“

de la 19 novembren. (inceperea dietei unguresti si a celei bucovinene) pana la finea lui diecemvre v.a.c.e 1 fl. 40 cr. v. a.

Acest'a o insciuntiam totodata ca respuns la cateva intrebari.

Viena 1/13 nov.

Pentru afacerile interne ale monarchiei avem astazi numai una scire, si acest'a inca e din istorie francesc, de adever forte dubiu, dupa cate scim ca se petrecuta in luniile trecute. Intielegem aci „Independentia belgica“, care intr-o corespondinta din Paris, vorbind despre cestiunea Ungariei, publica informatiunea sa cumca Maj. Sa imperatul va deschide in persona diet'a Ungariei la 19 l. c. st. n. incunjurat de noul ministeriu unguresc, care sub presiedintia contelui Jul. Andrassy s-ar compune de dd. Sennyey, Eötvös, Lónyay si altii necunoscuti inca.

Ori care ar fi informatiunea numitului organ francesc, precautie nă impunea nu perde din vedere dechiaratiile ce nă te facă diariul ministeriale, si de cari pomeniram si noi că opune diplom'a din optobre tuturor pretensionilor ce le forma diet'a de Pesta. De alta parte scim că negotiatii partitei deákiane cu guvernul s'au intrerupt tocmai pentru cuvintul că regimul se dechiară la inițiarea unui ministeriu unguresc numai dupa finirea opului pacificantei, era Deákistii pretindeau ministeriu din capul locului. Eea dar că informatiunea „Independentia“ nu consuna procedurei de pana acum'a a regimului. Prin acest'a nu pretindem a dice

defel că guvernul n'ar fi capace si cate de o neconsecintia.

Relatiunile Austriei catra curtile europene sunt mai mult de cat veri cand obiectul diurnalisticei, care pretinde că incepdu-se pentru Austria o era nouă in cele interne prin lupt'a de la Königgrätz, are acum'a si politic'a esterna se iee alta direptiune. In ordinea antaia se indrepta tota contra simpatielor ce Russia le are la Vien'a, constatand că acestea esist chiar si in regiunile cele mai nalte, la diplomatie, cler, in uniforme de generali s. a. E laudabila nisuntia a nu mai vedé aceste simpatie aruncandu-se in cumpena cand e vorba de interesele poporilor Austriei, dar de ocamdata fie ne iertat a ne indoi că traditiunile de 50 de ani si mai bine se vor poté lapeda lesue. Unde regimul nu e parlamentariu, unde ministeriul n'a esit din majoritatea parlamentului, politic'a nu si-pote schimbă repede direptiunea. Si cum se fie in Austria atare ministeriu, cand neci parlamentul (care ar fi se-l nasca) nu esit inca.

Scirile din Itali'a nu sunt favoritorie domnirei papale. Partita actiunaria statata de intrare in Roma deloc dupa retragerea Francilor, ceea ce guvernului italiano pare că nu-i vine la socotela tocmai acum'a. deci comitetul national (secret) din Rom'a insciuntia la Florentia că liniscea publica nu va fi turburata neci dupa retragerea Francilor. Intr'acea curtea Santitatei Sale intreprinde nisice despusestiuni din cari lumea incepe a crede că S. Parinte are de cuget a parsi Rom'a, mutandu-si resedintia pre insul'a Malta. Mai cateva cercustantie se conjurara contra guvernului papale, la bursa nu e neci un negotiu, comerciul cade, actiunile bancei de Rom'a in va-

lore nominala cate de 200 scudi, au curs de 175, — brigantagiul (telhariile) care inspaimantă Neapolea, gonit de aici prin energ'a guvernului italian, s'a mutat acum'a pre teritoriul papale cu tota furia sa, nu inse cu caracter politic mai mult, căci nu-si mai gasesce partita cu lipsa de moralitate.

Langa Dunarea de Jos, in 10 nov. n.

(V.) In acest'a a siesca epistola, abatendu-me de la daten'a de pana aci, voi se me ocup numai de un'a causa seu cestiune, la carea m'a ingagiat ore-si-cum dl si fratele B. din Blasius in „Gazeta Transilvaniei“ nrul 77.

E vorba de federalism, seu mai lamenit vorbind, de — intielesul in care pledea adi slavii pentru el, si — cum lu privesc seu ar si se'l privesc romani.

Am se premit, că de un temp incocé, din tempul „nouei epoce“, de cand adca intraram cu monarcia intraga in omnis'a crise seu fase de transformari politice, tota cate am seris de natura politica, le-am seris curat numai indegetand, va se dica, n'am intrat nici o data in discussiune afunda si lunga si larga, pentru că d'o parte, fatia cu publicul nostru cel ager si decept, n'am aflat acest'a de lipsa, er d'alta parte am tienut atare discutua pusetiunea nostra a romanilor in Austria, pentru cei-ce o petrund bine, tot cam d'atunci a devenit — facia cu tota 'npregiurare si cu toti faptorii publici, nespus de — delicata, er la pragurile antecamerelor autoritatilor inalte si decisive pandesc denunciantii diu'a-nóptea, cari adi sunt in flore mai mult ca alta data. — Se mi ierte deci dl si fratele B. daca dora si acum in unele privintie nu voi esit cu totul din resvera; me voi

adoperă totusi de spresuni destul de inteligibili capetelor si inimelor romane nestricate.

Pe campul digresiunilor in trecutul mai departat — nu astu nici de lipsa nici oportun a-i urmă dlui B.; pentruca intrebarea nostra speciale la obiect e simplaminte: ce fel de federalism desbat si se nisuesc a elupta adi slavii in Austria, si — cum se potrivesce in acel'a interesul nationalitatii nostre? — Eu cel pucin, in impregiurare de facia, numai asi si astu intrebarea reale si pratica.

„Albina“ a spus-o de repetite ori ori respicat, că slavii, anume corifeii lor principali se sfarma pentru federalismul istoric, pre care vrea se-l realizeze in grupe anume incinci grupe. „Albina“ a spus-o acest'a din informari secure si nemidiloci, (vedi nrul 47,) a spus-o tot atunci, cand a amintit si aceea, cumca din partea corifeilor Slavi s'au facut incercari a cascigă si pe romani pentru politic'a lor. Apoi se sim convinsi, că „Albina“ a scut ce dice; er en in corespondintia mea de langa Carasiu, (nrul 66,) am provocat de a dreptul la „Albina“, si — cauta se marturisesc, că me supera, pentru că nu astu drept si naturale, cand cei indepartati, cei midiloci pretind a vedé si cunosc ceva mai bine cand păndeaza romane si nemidiloci seu pelea nostra, credem mai mult strainului, de cat celor chiamati a-i nostri.

Dar inse tot pe atunci, tot ceea-ce ni indegetă „Albina“, o spuneau si foile cehilor, lesilor si croatilor destul de chiar. Precand de vre-un altfel de federalism, altfel formulat si precisat, nici vorba nu se facea. Totusi de loc atunci incepura a se radica in Ardel si din Ardel voturi energetice pentru programul federalismului

FOISIORA.

Tractat

De originea, veciitatea si insemenetatea istorica a numelui Valac.

(Urmare.)

Tot mai de parte este cunoscut, cumca numele Valac a fost folosit in graiul poporilor germane in al 8 secolu. In manuscriptul Vesobrunic (Wesobrunische Handschrift) din al 8 secolu vine inainte numele acest de Valac, si in specie numesce acest manuscript Galia cu numele de Walholaut, cand colo Itali'a o traduce inca cu Lanepartolant. *)

In secolul al 9 in vieti a s. Metodiu, apostolul Schiailor (pe la anul 853) scriea in limba slavina de un discipul al seu, inca vine inainte numele Vlaci (aplecat pre Italiani), acolo se scrie: „In dilite these erā Rotislav chniatul Slovenilor in preunia cu Sfatopule, si au trimis sol din Moravia la imperatul Mihail (de la Constantinopol) dicend: Noi din indreptarea lui Ddieu suntem toti sanetosi, si a venit la noi multi invetatori de la Vlachi, de la Greci si de la Nemti, cari ne invetia in multe moduri; căci noi Slovenii suntem omeni simplici, si nu avem cinc se ne invetie in adever si se ne spuna intielesul. Asa dar trimite-ne

Domne pre un ataro om, care se ne invete tot ce e drept.“ Vedi Dümpter, Panonische Legende v. h. Metodius cap. 5.

La capitolul secolului al 9, cand a ajuns Magiarii in Panonia a fost numele Valac cunoscut si in folosintia l. poporale slave, fiind că precum marturisesc Anonim istoricul, Rusi indemand pe Alm ducele Magiarilor se trăea in Panonia, laudandu-i tiéra acest'a, spune apriat, că in acest'a tiéra locuiesc Slavi, Bulgari, Blachi (-Vlachi) si Pastori Romanilor. Cuvintele lui Anonim cap 9 sunt urmatorele: „Rogaverunt Alnum ducem ut dimissa terra Galiciae ultra silvam Hovos, versus occidentem in terram Pannoniac descendenter, quae Attilae regis terra fuisset. Et laudabant eis terram Pannoniae ultra modum esse leonam, dicebant enim: quod ibi confluenter nobilissimi fontes aquarum Danubius et Ticia, et alii nobilissimi fontes bonis piscibus abundantes, quam terram habitarent Sclavi, Bulgari et Blachii, ac pastores Romanorum.“

La alti istorici mai vecchi pana la al 12 spre al 13 secolu, vine inainte numele Valac, si anume:

a) La istoricul grecsei Anna Comnena si Chinan la anii 1088, 1096 si 1145 se face aducere aminte despre Valachi, ea despre poporă ajutătorie in bataile polacescii de la acesti ani (Vedi Czoernig: Ethnographie tom. II pag. 141 Viena 1857.)

b) Edrisi, geograf arabicesc, din al 12 secolu, numesce Turci valachicescii langa Baseg-

bert (Baskurt, Baskatir, Paskatir, din pregiurul riului Volga)

c) Roger Baco, calugar britanic (anglicesc) nascut la anul 1214, in cartea sa intitulata: „Opus majus“, esita la lumina in tipariu, in London in anul 1733, in traktatul: De cosmografia, de sit orbis, asta in pregiurul riului Volga, aproape de Bascatir pe: Blaciani, cari dice el — că portă acest nume de la: Blachia mare, de unde a purces si aceia Blaciani, cari locuiesc in vecinatatea Constantinopolului si in Bulgaria.

d) Abulfeda, carturariu mare arabicesc, nascut la anul 1273, in geograf'a sa (a folosit si alte opere arabicesc mai betrane (numesce Rum (Rum-ili *) ca provincie in vecinatatea Ungurilor, Secuilor si a Pecenegilor (Pacincilor).

f) Operius Panis, in analele sale genuene la anul 1197—1219 numesce Vlachi la anul 1205.

g) Rubriquis, misiunariu din ordinul minorilor, trimis la anul 1254 de regele Francisc Ludovicu al 9 la Tartarii, cari sub ducele lor Bath a devastat si Ungaria, in epistolă sa relatiunatorie catra regele, descrie tota tierra si poporale, cari custasera pe atunci de asupra a Marei negre si la Marea caspica, — si el asta Vlachi langa Bascatir in pregiurul riului Volga sub numele de Ilac, care dupa spune-

rea sa insemna Blac, fiind că Tartarii nu pot responde Blac, ci fac din acest nume Ilac; densul ne imparteiese, ca Blachii de acolo pe timpul seu inca selaudau cu originea lor romana. Tot densul ne spune inca, cumca dupa Rutenii Polonii si Boemii numesc in limb'a lor Blac, precum pe aci Romani (Blaci) de acolo, asi si pre cei ce locuiesc peste Dunare in pamentul lui Asanu.

Vedi: Ethnographie der österreichischen Monarchie de Czoernig tom. 2 pag. 66, Viena 1855, si te mira că acest'a spune, cumca dupa Rubriquis. Vlachii din pregiurul riului Volga: se lauda cu originea lor romana, unde colo Fejér in codex diplom. Hungariae tom. 4 vol. 2 pag. 261 etc. lasa afara acest pasaj din episotul a lui Rubriquis care o comunica el acolo?)

3. De originea si urdirea numelui Valac din Gal (-Gallus) in rostul poporilor germane dupa documente vecchi si dupa studiul limbistic.

Pre cum vediuram si din cele pana aci inpartesite, si precum scim din istoria, patria Galu-Celtilor a fost nu numai Galia (Francia de asta-di), ci ei a locuit si in partea de sus a Italiei — pena la Toscan'a, unde pana in di de

*) Ili, este ascimenea tartacescului Ilac si turcescului Ilak-Vlaci. Rum-ili insemna: Tiéra de Roman, seu mai bine: Tiéra de Romanu-Vlachi.

si al federalistilor; — si, ve rog, cercati incodata bine acele voturi, ca se ve convingeti, că ele nu erau nici splicate nici inclausulate contra sistemei grupelor.

Acăsta sistema in esintă sa cuprindă, ca — *Boemia* si cu *Moravia* si *Silesia* se aiba pentru intrăgă legalitatea internă o *dieta generală*, asemenea *Galiția* si cu *Lodomeria* si *Bucovina*, tot asemenea *Croatia* si cu *Slavonia* si *Dalmatia*, mai de parte *Ungaria* si cu *Banatul* si *Transilvania*, in fine tōte cele-lalte provincie austriace la oală; — ér afacerile comune, cele preciseate in Diplom'a din 20 opt. se se desbata si decida într'un parliament centrală prin delegati a-i diezelor generali. De acă fie-cine pote pricepe tōta pusețiunea, legatură si reportul acestei sisteme catra Diplom'a din 20 octobre.

Noi inse se bagăm bine sămă, că diferenția intre acăsta sistema si programul dualistilor — nu e, de cat, că dualismul pretinde in loc de *cinci*, numai *două* grupe, ér in grup'a, careia i-am poté dice si — *grup'a ungurésca* — o bagă si pe *Croatia*, *Slavonia* si — cand i vine bine si pe *Dalmatia*; mai de parte afacerile comune le recunoscă in mesura mai restrinsa de cat cea precisata in Diploma; in fine, pre cand federalismul slavor se multumescă cu cate un cancelariu aulic langa persón'a domitorului pentru fie-care grupă si tōte afacerile comune, — dualistii pretind ministerie formali pentru fie-care din cele două grupe si afacerile speciali, si inea un ministeriu centrală comun pentru causele comune. Va se dica, federalistii cu 5 grupe fac mai mari concesiuni *centrului* său centralismului, dualistii érasi mai mari — *germanismului*. De acă plecarea germanilor mai mult spre dualism, de cat fe-

Destul că eu asiè cred, cumica intre noi romanii nu se pote află suferit de om cu mintea si inim'a la loc, carele se recunoscă in ver-carele din aceste programe — interesul si programul nostru națională. Ér daca e vorb'a, că care din ambele e in mai mare mesura periculos, atunci eu din parte-mi — odata cu capul n'asuu cutesă a pronunciă o sentintia ea a fratelui din Blasius, ei asuu dice simpla-

minte: „*acela, carele realizat, ingagieza in contra-ne cele mai multe si mai potinti eleminte, si de alta parte in starea nostra de suprimatiune ni lasa cei mai pucini si mai slabii — alati, consoti, conluptatori.*“ De acă incole — poftim, judece fie-cine. Astă-a pracepera, astă-a limb'a mea politica. — Simpatie si antipatie, si chiar asiè si supositele false — in politica sunt mari calamitati. — Dar dl si fratele B. din Blasius provoca la „*Zukunft*“ si de acă vré a cunoscă altfel de federalism slavon.

La acăsa mi ieu voia a-i obserbă mai cu séma dōue: *Antaiu*: Cu „*Zukunft*“ noi stăm in atingere a própe si amicăve, recunoscem in acest organ un apăratiori de multe si mari interese ale noastre, i-am fost si — cauta se-i remanem si mai de parte multiamitori. Dar „*Zukunft*“ ca organ al slavor — n'are, si — cu greu va poté candva se aiba un program identic cu al nostru. De alt-mintre, adeverat, că „*Zukunft*“ nu si-a desfasuriat si splicat inca in detaliu programul federalistec, — are acăsa cauza sa adunca; dar tot asemenea de adeverat e, că „*Zukunft*“ nu reprezinta in Austria vr'o partita organisata si compacta, ce — inca-si are cauza sa. In fine recunoscem si aceea, că „*Zukunft*“ si-a pus multa ostenela a combină interesul nostru „momentan“ cu programul federalistec, acăstă-a mai vertos in urm'a multor si lungi desbateri cu noi, dar noi avem multe motive de a crede că — nu i-a succes, si că — cu greu i va succede candva. Acă éra-si rog, se nu se amăgesca cine-va prin votul mai nou al slovenilor, celor dupa planul chiar al slavor, sacrificati grupei nemticesc, ca și noi cu slovacii, serbii etc. grupei magiare.

A dōua ce am a observă, e: că in pricpe tot numai cele scrise, ci se ne invită si dedăm a citi — cum se dice — si printre sire. Cand a rostit Talleyrand, cumca limb'a e data omului pentru a-si ascunde cugetele, el de buna séma a pricpeut *limb'a politicei*. — Perichiu cel adeverat al unei doctrine cu sisteme politice, nici cand nu se cuprinde in — cele espresă, ei tot de un'a in — *cele retăcute*. Astă-a si rogă pre fratele B. din

Blasius si pre toti dnii diletanti in politeca, se si-o insemne bine, bine, chiar si fatia cu strainii cei-ce se fac amicii si aperatorii nostri. — Astă-a e cauza pentru carea s'a dis de atate ori, că — *nu tot omul e calificat pentru politica*, ce inseand amintesc, sum prè departe de a pretinde, că dōra eu asuflui calificat; atătănumai, că avem se multiamii lui Ddieu, căci intrădever ni-a dăruit vr'o doi poliție buni, de cari numai de am si ascultă.

Acum se mergem mai de parte. Cumca autoritatile si capacitatile cele imposante a le slavor din Austria se tien mortisii de federalismul asie-numit *istoric*, ce pré mult se apropia de natur'a si consecintiele dualismului magiar, aveam se documentez cu multe si felurite date si arguminte, dar „*Zukunft*“ mi usiură lucru, reproducend in acăsta cestiune in nrul seu 255 un artichiu din „*Národní Listy*,“ organul principale al cehilor, din care artichiu cate-va citatuni ni dau tota lumin'a de lipsa. Ni spun acă dnii slavi federalisti respicăt, că federatiunea natumale eră plausibile la 1848, *cand erau aspete de o putere centrală imposante in mani slave*; dar in impregiurările de adi astfel de federatiune ar fi pentru ei — cu atat'a mai vertos stricaciōsa, căci ea ar face imposibile *impacatiunea lor cu magiarii* si ar *respinge si pe lesi*. Va se dica — *suprematia cu ori-ce pretiu!*

Ce e drept, „*Zukunft*“ s'a apucat deloc atat prin ceva-si glōse, ce adause aceluia artichiu, cat si prin un sir de epistole adresate acelei foi — a combate spiretul direptiv si argumintele lui „*Národní Listy*,“ dar — veti vedé, că rezultatul acestor combateri chiar asièva disparé, cum disparura sprinjirile ce de curând le fece tot „*Zukunft*“ programul său centralistior nemticesc, carele emara un meteor se infatiosă pre orisontate si perl.

In scurt: federalismul istoric, federalismul grupelor, federalismul cehilor, lesilor si croatilor e, de care se occupă adi politic'a si diaristic'a, e *federalismul de pe tapet*, federalismul in al caruia nume pretind atletii slavor, ca naționalitate cele mai mice tot slave, in interesul venitorului, de ocamdata se-si uite

de sine si se-si sprinjescă pe acel'a, — macar-că dl B. din Blasius „aseveră,“ că nici esiste partita, carea se se fie dechiarat pentru atare federalism!

Federalismul naționalitatilor genetice, acel intonat ocazionalmente si de noi, si imbratiosiat prè bucuros decatra sloveni, slovaci si töte poporele suprematice pe temeiul dreptului istoric, acel federalism in cercurile datatorie de ton — n'afla nici o primire; astfel de federalism politica de-adi a Austriei nu vré se cunoscă. Ér aceea-ce stimatul dn B. din Blasius in tot firul artichiu si argumentelor sale ne presenta ca idealul său inca ideia sa federalistica, dicend, că n'a dorit nici federalism slavic, nici istoric, ci a dorit si doresce „*federalism pre basea diplomei din 20 Opt. 1860 si pre autonomia senguraticelor provincie ale imperiului*,“ — aceea, se-mi ierte dl B., dar cauta se i-o spun, că nu e, de cat *programul centralistilor dlui Schmerling*.

Se bagăm bine săm'a: diploma din 20 Opt. 1860 si autonomia Transilvaniei pe temeiul ei si de dupa legile din 1863 si 1864, e dă pentru romanii din Ardél un program, un program — dōra unicul legale, posibile, rationale — in impregiurările de fatia, din carele si prin carele — daca ni va favori norocul, si vom si si noi ceva-si mai intielepti si mai serupulosi si mai solidi ca pan'acă, — tōte vom poté ajunge; — dar acest program, daca e ca se ne 'ntielegem, senui botesâm cu un nume strain, cu un nume ce nu i se cuvine, nici dupa origine, nici dupa fire.

Cu atatea incheiu pentru asta data, pentru ca nu cumva se me scape limb'a a dice mai multe, de cat ce ar poté suferi impregiurările de astazi.

„*Eclesia*,“ diariul moral-religios, ce se publica la București, sub redactiunea renumitului barbat dlui C. Scarlat comite de Rossetti, in numerul seu din 23 optobre stil. v. ni aduce si acestea:

„*Diariul Independentă Belgica* in numerul seu din 20 octobre curgatoriu ni vestește un fapt de o mare insemnatate. Negotiatiile ce se urmăriseră forte secret pan'acum'a, care ar si avand strinse legature cu cestiunea Orien-tului si scop a dă acestei cutremurătorie cestiuni

asta-di dialectele italice au fundamente si structura galu-celtica, — in ea mai mare parte a Spaniei, in Anglia (unde si asta-di se asta remasitie de populatiuni cu limba galu-celtica), in mai mare parte a Germaniei (despre ce marurisesc monumentele galu-celtice afflatorie a colo), la Marea negra, adeca: in Dacia, in Crim eu partile vecine, si in trianghiul iliric.

Rottek, in istoria universala a lumei tom. I pag. 499. ni spune: „Dacien erfuhr den ersten nachdrücklichen Stoss von den Völkern des Nordens. Auf Dacien stürmten Bastarnen und Alanen von den hinter ihnen befindlichen Gothen gedrückt, und die Donau-Völker in einem grossen Bunde vereint brachen ins römische Reich.“

Bastarnii, de origine galu-celtica, se dice — dupa cuestatōrie marturii istorice, că au tienut domni'a in Dacia pana la anul 60 inainte de Crest, cand Börebista regele Dacilor (adeca: a unui alt popor din Dacia) au securat jugul lor, — drept acăsa lovitur'a de catra poporale nordice asupr'a Daciei, si inrumperea intr'en'a a Bastarnilor strimoriti precum ne spune mai sus Rottek — cauta se se fia templat mult mai inainte.

Este cunoscut din istoria, cumca pop-

rale inainte migratoriile nordice, au fost mai vertos poporă de origine germană, si dupa ole au urmat in migratiune poporale slave, statu-nate fiind din deroptul poporilor germane.

Deci, dupa premirea acestor materii declaratorie, voim a trece la materi'a scintie limbistica, in care astăm un cunoște mare adever, cumca poporale nordice germane, ne-potend in rostul limbii lor a responde subt unele impregiurari lit G. au stramutat pre acest G in W ori V, si asiè au facut ele, pre-cum ne invétia monumentele literarie din vechime pestrate, Wallus din lat. Gallus, Wallia din Gallia, Wallis din cantonul din Anglia numit de Franci Galles si de Italiani Gales, fiind remasitie Galu-Celtilor locuiesc pana asta-di acolo. — Tot de dupa acăsta procedura limbistica, au numit a buna séma poporale germane cu numele de: Vali, Fali etc., si pre poporale galu-celtice statuinate in pregiurul Marei negre. — Cine se indoesee despre adeverul acest din urma, cauta se traga in combinațiune sa spre a se convinge a) cumca numele Valac, ori Vlac, ori Blac, dupa cum vediuram mai in sus, inea in al 5 seculu sub Attila regale Hunilor au fost espres in formă acăsa, folosit si aplicat pe Dacu-Romani; b) cumca in al 11, 12 si 13 seculu poporale germane au numit cu numele de Falen, Faloni (-Valoni,) Faluen, Valuen, Valani (la Rubriquis) si Vallos pre Cumani, pre cari Polonii si Rusii i-au numit: Polovezi, Grecii: Cumani, Ungurii: Cumani si Cuni (care din urma nume se vede a fi contras din Cumani,) — deci poporale germane, ne fiind in vecinătate cu Cu-

manii, de ce se au dat acestor'a alt nume, si nu i-au numit cu acel nume cu care i-au numit Ungurii, Grecii, Polaci si Rusii — vecinii Cumanilor, pre acesti? A buna séma ca Germanii au avut cunoștința traditiunaria, cumca acei Cumani sunt urmatorii si remasitile Cimrilor (Kimrilor,) Bastanilor etc., de origine galu-celtica statuinati la Marea negra si in semiinsul'a Crim, si pentru acei i-au si numit

manii, de ce se au dat acestor'a alt nume, si nu i-au numit cu acel nume cu care i-au numit Ungurii, Grecii, Polaci si Rusii — vecinii Cumanilor, pre acesti? A buna séma ca Germanii au avut cunoștința traditiunaria, cumca acei Cumani sunt urmatorii si remasitile Cimrilor (Kimrilor,) Bastanilor etc., de origine galu-celtica statuinati la Marea negra si in semiinsul'a Crim, si pentru acei i-au si numit

manii, de ce se au dat acestor'a alt nume, si nu i-au numit cu acel nume cu care i-au numit Ungurii, Grecii, Polaci si Rusii — vecinii Cumanilor, pre acesti? A buna séma ca Germanii au avut cunoștința traditiunaria, cumca acei Cumani sunt urmatorii si remasitile Cimrilor (Kimrilor,) Bastanilor etc., de origine galu-celtica statuinati la Marea negra si in semiinsul'a Crim, si pentru acei i-au si numit

bei Gruber pag. 151 sind alle so zu diesem Namen gekommen.“

Tot dupa asemenea proces limbistic vedem la poporale germane format si: Cott, Gott, Wod (Wodan) pentru Ddieu, si se nu ne mirăm de stramutarea lui G in W ori V in graiul poporilor germane, fiind că din contra Francii si Italianii stramuta in mai multe cuvinte pre V, ori W in G, apoi de dupa acest principiu fac ei din Wilhelm: Guillaume franc, Guilielmo ital.; din Wulphillas fac Francii Gulphillas; din Walter fac Francii Gautier, éra Italianii Gualtieri; din Vasco fac Francii Gascon.

Numele Wall format din Gal in graiul poporilor germane, au suferit si la ele deslinite formatiuni; astfel de formatiuni dupa monumele literarie din vechime pestrate sunt — in parte — următoare: Wal, Weal, Walh, Welch, Uualah, Uualacha, Wals, Wälsch, Welch. Documentele vechi cu privinția la aceste formatiuni a numelui Valac, le inpartasim aci asiè precum le am aflat culese si orenduite in alii Schmeller: Bayerisches Wörterbuch tom. 4. pag. 69 si anume:

„Der Walh, Welch, Wal, Wall, des Walhen, Walchen, Walen, Wallen, der nicht deutsch sprechende, von romanischer, insonderheit von italienischer Geburt und Zunge; a. Sz. Uualah, des Uualahes, Uualaches plur. Uualaha, Uualacha, Romanus, Latinus, Gallus, peregrinus; angels. Veah, barbarus, Brito etc.“

„Wenn ich gar ein Wallisch bin, das wird an meiner deutsch schin. Dem Walche, Diut. 2. 126; die Walche ibid. 3. 37. Noch in Vocabolario veneto-teDESCO v. 1419: Sprich nur

sub nume de Vlachi la muntele Sinsiu, la cererea patriarcului Eftimie, ca se apere locurile sante de Arabi; adca cunica cronicile rusești de la anul 1230—1240 fac aducere aminte de tiera Vlačilor, din Poldolia si Volinia, in partita intre mai multi principi romani, cari uniti cu cei alati frati ai lor portau batai in contr'a Polonilor. Aceia ce insemnă aci spre indeplinirea datelor acestui tratat.

o direcție cu totul altă din ceea ce a avut până acum.

Ori-cat de serios este istorul, de unde vine acelaș scire, dice pomenitul diariu, văzută nu s'a parut de o cam data atât de ciudată, în cat ne-am induioit să o reproducem; dară de către un alt diariu german a dat-o pe fatie, noi nu mai avem cuvintă astă-di se mai stăruim în tacerea să induoielă noastră.

"Acet fapt despre care ne indoiam d'antau, și despre care ne-am incredintat acum, este de a face ca Biserica greacă se între în secul celei Latine. Sunt mai multe luni de cand să incepă negociațiunile între Curtea Romei și Patriarhul Tigrigadului, negociațiunile ce ar fi având acest scop, și pe care le patronizează o putere străină, pe care nu o numesc, dară care nu poate fi altă de către Franța.

"Basă acestor negociațiunilor, s'a gasit și primul; ele se urmăreză și se urmăresc și astăzi de la dreptul între Papatul și Patriarhatul, încurajate și susținute de buna-voința aceleiași puteri străine.

"De o data s'a prezentat o greutate foarte însemnată, care s'a întempiat însă: Patriarhul voia neapărat să Papă se impotrivă cu stăriția la insurătoarea Preotilor; Curtea Romei cese în sfârșit la acest punct, marginind însă precum a facut și la Maroniti concesiunea de a se insură simplu numai Preotii, era Arhieciul se fi eschis de acelaș favore.

"Éta unde sta lucrul astăzi.

Patriarcul fiind dispus să admită acest compromis, întrebuintea intrăcest momentul poterile sale ca să facă se-l primește și celiști notabili ai religiunii Orientale.

"Nu este greu să vedea însemnatatea unui asemenea fapt, dacă s'a realiză, după cum pare că speră cu temeciu poterea midilicitoră..

Crestinii Orientului cunoscând de cap pe Pontificele Apusului, pe Papă, prin fapta sărăcătoare desfășuită de către legătura cu curtea Petersburgului, și Rusia prin urmare ar perde către influență, către actiune, asupra lor. Era Occidentul sărăcătoare să asigure prințării de pericolele situației ale ambiciunii Rusiei asupra Tigrigadului.

"O mai repetăm, acelaș scire nu vine dintr'un istor foarte serios, și eu totuști acestea suntem încredințați, că va fi primață cu inducări și cu demintiri, cum se obicea înseanță pentru către orășe săptănumi străinători și neavând. Scim însă și către, că către scire demintita și chiar de organele cele mai autorizate în apariția, numai pentru către nu se pot socoti false și neexacte. Se mai adaugă și către acestea, că, tot după scările ce primim, negociațiunile despre care vorbim mai sus s'a fi legat că și regimul constituțional în Egipt totă acel plan intins, a cărui descooperire astăzi și pre-timpurie, și care ar vizua să face se despartă cu desaversirea cestionei Orientului

din numerul aceloră, ce apăsa astă-di politica Europei."

Noi numai nu ne îngrijim despre acelaș cercare, dară din contra ne bucurăm să de către altă sărăcătoare face, căci credem, că pacea Bisericii poate să aducă pacea generală.

Vom împrospăta însă ceea ce am spus în articolul chiar dintrăcest numer despre "Toleranță."

Dacă, căci ce doresc în sinecăritate acelaș unire ar purcede dintr-o idee adeverat creștină, sărăcătoare săptănumi lesne; pre căt înse pornește dintr-un punct de vedere simplu filosofie, pre căt vor face dintrăensi o cestină politică, se vor pune tot pe acel teren, pe care resulnă nu va potă încreă nisi o data.

Noi scim că felul său a fost primul Imperiul și Ierarhii, căci ce la Florentia au făcut unirea Bisericii pe asemenea baze.

Romania.

În mediul scomotelor electorali, Demnității României arăta cum să se fie principalele constituționale — stand supra spiretului tuturor partidelor, din lupta neamăsecandu-se guvernul în alegeri. Urmărește acă epistolă adresată către presedintele ministerului, un act căruia diariile străine i dedera lauda: "Domnule presedinte, Dupa votul constituțional adunările au terminat opera lor de reorganizare printre lege electorale care da națiunii midilicele de a-si rostii dorințele sale. Consider că o detoria de a veghiă, cu stăriția că legea electorale se fie executată cu ceea mai mare sinceritate fară o umbra macar de influență administrativă. Tote opinioanele trebuie să se manifesteze cu francheză și lealitate, cum se cuvine unor omeni liberi, pentru că acelă guvernul meu se fie judecăt de către adunari prin adeveratii reprezentanți ai tierii. Scim că d-le presedinte, că aveți acelasi principiu ca și mine însă cred că este bine, că este indispensabil ca națiunea să cunoască întrăcestă privire simțiemintele cele mai intime și se fie încredințata că ascult că privesc și preveghere.

Poporul român trebuie totă-una să-si aduca aminte că el este liber și prin urmare responsabile de actele și destințile sale. Guvernul nu va aplica legea în totă rigore, el în contra funcționarilor cărăi s'a încercă să se amestecă în operatiuni electorale și a apesă conștiința cestatiilor.

Convins, că d-le presedinte că împarteați acestea dispușării cu toti membrii ministerului și că doriti cu ardore progressul libertății și al moralitatii publice că o condiție indispensabilă a desvoltării națiunilor, nu-mi ramane de căt să asigură de sentimentele mele de înaltă considerație. CAROL."

ITALIA.

Din Venetia primește "N. Fr. P." cu dt. 8. I. c. urmatările despre iluminarea cetății la intrarea regelui: "Venetia iluminată! — mi pare că ved cum string din umeri critici din capitală, cand aud acelaș expresiune. El sciu din cetele său audire cumă strătele Venetiei sunt atât de inguste că vis-a-visile usior să pot da manile pre ferestri ba de multe ori se să imbrățișe. Apoi erau ei au vedut iluminări grandioase în Viena și în alte cetăți mari, pre căt din Paris la serbarea lui Napoleon, și prin urmare nici că pot fi curiosi pentru Venetia! Dara eu inca am vedut pre acelaș tōt, și totuși eram curios să ved și iluminarea Venetiei, desă de astfel de demnătății me urește. Privirea pătratului lui St. Marcu și a Piazzettei nu mă desgusta, căci acă marătia pusă în scene, grandiositatea istorică și frumusețile arhitectonice conlucrătore spre a arăta ceva deosebit de privire. Venetianii sciuri se facă impresiuni bune supra numerosilor străini ce au mai vedut de acelaș. Dara eu nu m'am înșelat, constând la gustul estetică venetianilor; ei — și chiar și cei de clasele de jos — nu trăc anemica pre langa monumintelor artistice din acelaș cetate, pictori, sculptori, lăzători de mosaic și de lemn, a caror opere aduaseră milioane de străini în ea, nu lucrăra anemică; simțul estetic, trăiesc inca și astăzi în poporul venetian, și acesta se poate observa în aceste dile de sărbătoare, mai mult de căt ori să cand. Venetianii cunoscătă capătălor lor, sciu că-i să bine să ce nu; ei posied simțul fin al artei de decorare. La bella Venetia (Ven. frumătoare) trebuie să remăna la bella Venetia, și cărăi voie să se aranjeze ceva — acelaș este scopul lor. Industria, lucrătorii, negoțiatorii și a. au astfel de gust pictoresc în cat multi pictori ai nostri de la Metier și l-ar potă pofti. Se pornește pre strătele lungi și inguste că se estind de la Freggeria pana la Canal Grande, ele sunt asiă de ocupate, în cat omul numai se misca, căci că vede ochiul este numai imbuldeala de omeni. Este arta a ajunge mai departe, unde o multime se încreză a veni în căce altă a merge în colo, fără să aibă spațiu de recerut. Acum să vedi în brățile unui, acum era arătă pre altul să-ți pasă de prestă umeri, și astfel ajungă totuși mai departe. Tote acestea însă nu ne impiedează de la privirea iluminării, și dacă nu ai săi că mergi între două sile de case, ai cugetă că te afli într-o mosică iluminată mystică: de a supra nostra o padure de flamuri ce se sloboză spre noi și arăta un joc misterios de rază line, colorate și regulate. O noapte fantastica ne acopere legăndu-ne în visuri orientale. Strătele cele mai inguste și întunecătoare sunt cu totul strapuse în luciu și splendor, acopereminte lor sunt numai lumine, foc magic și bengalie. O, că strămutare! — — — "Calea ne conduce de la un loc la altul care de cărăi mai imposant. Multi-

mea flămurelor colorate, pline de misterie, ce se intind de la casa la casa, ne incantă. Pe valurile turburate ale laguncilor de razele luminoase jocă dantul incantatorul. Nainte, nante. Ajutorul gazului arare ori se cere. Lampă serăilor și facă detorintă; baloanele și alte luminări pre artificiale le suplinesc pre tōt. Pretutindenea esclăză arangiarea colorilor. Mici stălături de găsă se formează inscripții: "V. V. E. R. d. I." său numai "V. E." și cărăi portă de asupra o coroană de găsă conturba luciu cel mistic al întregii iluminării și în mod modern complană într-un aspect. Ajungem la Canal Grand. O nerăgădă ne astupă prospectul imposant de la palatul de prestă canal. Dara acesta au să escăză în decorația lor în dilele următoare, la serenata, asiă sătă în program. Nu lipsesc însă nici acum ceteve. Casă comunala din Venetia totă acoperită cu flăcările verdi-albărostii, ele se estind preste tot edificiul incinând paretii cu vîni de lumini colorate. Într-un devenit prospect menunat! — Ecă că se arăta și puntea "Rialto," coroană opului, a decorațiunilor și iluminării ce o veduram pana acă. Tota puncta "Rialto" arde în flăcările verdi-albărostii, ce depinde Venetia veche în splendoarea-i bizantină.

Cronicarii vechi încep să enară despre gloria celor mai eroi în faptele lor din Orient; sus pre puncte o multime de frumuseți și bunețati ce flotele invingătoare le adusera din Bizantinia și insulele grecești, o multime de vendeatori și cumpărători, altă de barbăti și famili frumosă se imbuldează pre că. Timpurile vechi ale punctei Rialto sunt rechamate. Aici se vede betranul Antonio, ce-si așteaptă corabii și-i trebuia parale pentru amicii sei. s. a. s. a. "Barca, barca, Signor!" resună mai multe vocile, invitându-ne pentru prețul de 2 fl. a ne trece la Piazzetta. Aici vedem cu totul alta ieonă! amendouă coloane de granit dintre cări ună reprezintă leul venetian, era că la lătă pre că Teodor ce portă crocodilul, amendouă sunt stilpi de flăcără. Tricolorul de raza se reflecă de un palat din apropiere, era 10 lampă de găsă, ce anume se facă cură, varșă lumina poterica în Piazzetta. Tote acestea sunt nemică pre langa pătratului St. Marcu! Ori din care parte vei intra în el, ti se pare că esti în salon de dantă, 17 candelabre gigantice revărsă raze, și lumină dilei este deplină reprezentată în el. Mai mult că 30 mii de persoane umplu acest pătrat, și acușă acușă urau "eviva" entuziasmată regelui V. E. care în palatul ducale, ce este aici, neîntrebură se azetă la ferestă. Era un entuziasm în stil adeverat italianesc, pre cărăi nul'afii la popoarele cele mai entuziasmate, și acelaș se repetă, pana când regale cu ambii sei fii, Humbold și Amadeu se urcă pre balconul deschis. Palerii și naframe făfăra de ajuns, și

du auch, dass die Druezen trunken seien . . . und die Walisch fallen nicht, wenn sie darzu schumen, wol daz die Druezen den Namen haben, e l' Italiani no falla mig, quando elli se ne abati, bencho li Tedeschi ebba la nominanza. Es trinkt ein Deutscher mer Weines denn zweien Wahlen. Hüet dich vor aim roten Walchen, weissen Franzosen, schwarzen Deutschen. Die Wählern (Neapolitaner). Mit den Fingern spielen (micare digitis) als die Walchen thuent. König Karl (s. Gr.) war ein halber Wahl und Franzos, die mit Glauben und Treue hielten. Paul Warnfrid, der zu derselben Zeit der gelehrt Wahl war. Königin Elsabet gebaer zu Landshut einen Sohn, den nent sie nach dem Vater Conrad, die Walen nenen in Conradium. Avent. Cron. 330, 337, 464. Etlich kunstreich Walen, die sich auf dem Gold verstanden. Avent. cron. 89. Im Fichtengebirg denkt man sich unter diesem Namen vorzugsweise Bergleute, venetianische, wie sie ehemals in den Gebirgen herumzogen um edle Metalle zu suchen, — die von solchen Walen herrührenden, aufgeschriebenen Traditionen und Märchen stehn unter dem Namen der Walenbüchlein, bei dem gemeinen Manne der Gegend sehr in Credit. Beschreibung d. Fichtl. 1. 89. 2. 281. — Walchenland-Italia im vocab. venet. tedesco v. 1419. — Aber auch Walen, Walchen, Wallen, kommt vor als Landname, z. B. Gen Walen fahren, zu Walchen sein, Cgm. 1134 f. 11, 12, 14. — Ein Herre der aus Walen rait, der sagt mirs, Cgm. 714. f. 214. — Und was die Herrschaft von Toggenburg zu Chur-walchen (in dem Walchenland wo

Chur liegt: Graubünden) hät, Cgm. 558 f. 115, — Ebenso sind wohl zu deuten Ortnamen, wie: Strass-Walchen, Traun-Walchen. — Trün-Walchen, scilicet Romani tributarii juxta Trün-fluum. — Brev. notit. cf. III. 89. Isl. Walland-Italia, früher Frankreich."

Pott, allgemeine Monatschrift f. Litt. 1852. 943: „Althochdeutsch Walah, peregrinus, Wälscher. Walachise, Romanus, Latinus — von Völkern zunächst wohl keltischer und dann romanischer Herkunft.“

Grimm, prăfămosul inventiat german ne înparteaște despre numele Valac în: Schmidt's Zeitschrift für Wissenschaft III, urmatările: „Italien wurde von unseren Vorfahren Walaholant, oder im blossen Dativ pluralis Walahum, spätere Walchen, adjektivisch walisch lant, welsch land genannt; als jedoch in zu grosser Unbestimmtheit dieser Ausdruck auch auf gallische Völker geht, von welchen er sogar hérzukommen scheint (auch den Angelsachsen galt Wealh von ihrem gallischen Nachbar, ja für den romanisch redenden Dacier hat man Walachen eingeführt) so wandte sich der Sprachgebrauch allmählich zu dem im Lande selbst herkömmlichen Namen Italia.“ —

In manuscrisul vesobrunie din al 8 secolu, se numește, precum veduri pana mai sus, Galia cu numele de Walholant, cand de alta parte Italia o numește acest manuscris cu numele de Lanepatolant, de căt se vede că mai la început s'a aplăscat acest nume pre Gallia, fiind că insu-si numele purcede din Gal.

In fragmentul geografic și istoric, scris în limbă islandică, care se află în Langebek:

Script. rerum Danic. tom II Hafn. fol. 1773 pag. 28, ni se înparteaște în traducere latina (de Langebek) urmatările: „Quatuor ille (Carolus magnus) filios habuit, quorum nomina Lotharius, Ludovicus, Karolus, Pipinus. Illi regnum inter se aequaliter divisorunt, ut Lotharius Romae imperium, Burgundiam ac Lotharingiam acciperet, Ludovicus Franciam (în testul original Franceland) et nomen regium, Carolus Vallandiam, Pipinus Aquitaniam.“ Aci sub Valland se intellege Francia, era sub Franceland Germania; drept acelaș inca pe timpul imperatului Carol cel mare, care a domnit de la anul 768 pana 814 a fost în folosintă la Islandezii numele Val (-Valac) pentru Gal.

Precum veduri pana în despartitură despre vechitatea istorică a numelui Valac, acest nume vine înainte în numele Tri-vali eu mai bine de trei sute de ani înainte de Crest, și în numele Dece-val din primul secol după Crest, — deci vedeind noi din cele premise pe temeiul doatevechi literarie, eu cătă consecinția și precitatea său desvoltat în deschinate timpuri numele Val, Fal, Valb, Valac din Gal, în graiul poporălor germane, nu potem incunjură a nu marturisii, cumă înainte de eră mantuitorul nostru Crest, cauta se fi văzut în Daci, ori partile învecinate, verării poporă germane, dora Getele, *) care înca pe timpul istoric al Tri-valilor se fia respuns Val în loc de Gal după graiul insusit gurei lor, precum său dovedit acelaș înprejurare de rostintia și desvoltata în graiul lor secular, care

rostitia a poporălor germane ar fi trecut apoi si la cele lalte poporă învecinate, și în scripte-

le lor. — Acea cugetare în cîteva astă-di se vede a fi neverăsemenea, de după care numele Gal ar fi sunat Val înca în graiul unor poporă galu-celtice; adever cumă în graiul poporălor galu-celtice, ce vetuiesc în Anglia pana în di de astă-di, se scrie guin, în loc de latin. vinum, care gu are ună respondere aproape de englezesc; Valonii, popor de origine galu-celtica, respund: lannoi în loc de langua s. c. l.; limbă vechia franca are: anwilla în loc de anguilla și ewal în loc de eguale (=equale) s. c. l. — In dialectele Italiei și a Elveției, unde poporătinea galu-celtica au pușfundament limbei romane, se află: vardă pentru guardare ital. — Spre a cugetă cumă Grecii, cari în scriptele lor mai vertos ne apestra și predă numele de: Tri-vali, Dece-val, Tai-fali și Victo-fali ori Victo-vali, vor fi respuns acel nume asiatic în loc de Gal, precum a fămă la Grecii doriei βλεφαρον și γλεφαρον s. c. l. — si Grecii atici τλήχων și βλήχων, se vede a fi un ce asijdereea neverăsemenea.

Dupa ce veduri pana în urdirea și formularea numelui Valac din Gal în graiul poporălor germane, cauta se trece spre a descurăsi și acea întrebare: De ce se nu se fie format mai antanii numele Valac în graiul poporălor slave, fiind că si ele din vechime folosesc acest nume, si prin urmare de ce se nu fie trecut de la ele la "te poporă?"

*) Jacob Grimm, în precită istoria a limbei germane, cu multe temeuri se vede a demnătă ună și acușă originea între Gete și Goti.

(Va urmă.)

Simeone Mangiuca

dupa aceea era si se asiediara cu totii la mese si la petreceri pana demanetia.

Decretul italian de anexiune suna dupa cum urmeaza:

"Victor Emanuil II., din gratia lui Domnului si voia poporului rege al Italiei. Observand legea din 17 martiu 1861, nr. 4671; observand rezultatul votarii generale prin care cetatenii provinciilor italiane eliberate, conchiamati fiind la 21 si 22 ale trecutiei optomvrie in comitiile alegatorie, exprimarea uniuenea cu regatul Italia sub monarcul constitutional Victor Emanuil si urmatorii lui — dupa ascultarea sfatului ministerului nostru otariram si oteram cum urmeaza:

Art. I. Provinciile Venetiei si ale Mantova formez parte intregitorie a regatului Italia.

Art. II. Art. 22 al constitutiunii va ave validitate in sus numitele provincie, pana cand ele sengure vor ave representantiunea lor proprie in parlament.

Art. III. Decretul acesta se va astern parlamentului spre a fi straformat in lege de catre acel.

Ordinam ca acest decret provadit cu sigilul de stat, se fie primit in coletiunea de legi si de decrete a regatului Italia, pentru fiecare, cu acea observare ca se lu respecteze si se lasea a fi respectat.

Dat in Turin, la 4 noiembrie 1866.

Victor Emanuil
Ricasoli, Borgatti, Scialoja, Depretis,
Cugia, Jacini, Cordova, Berti, Visconti-Venosta."

Economia.

Tergul de Viena.

Mierea din Ungaria, cea cruda fl. 16.50—fl. 17.50; cea galbena 19—20 fl. v. a. de cent. Din Banat nu fu la terg, era din Transilvania nu vine neci cand.

Cera din Ungaria si cea din Banat 112—115 fl. v. a. de centenariu.

Peile de bou din Ung., umede si cu corne 20—21 cr. de Z.

Rapita din Banat 6 fl. 50 cr. de metru.

Lana din Transilvania 122—123 fl. de cent; cea din Jalomitia 94 fl.; din Braila 95—98 fl.; din Romania mare 88—90 fl.; din Romania mica 78—80 fl.; din Banat 65—68 fl.; tigala din Banat 75—80 fl.; lana de verda din Besarabia 60 fl. de cent.

Temisoara, 9 noiembrie 1866.

(Reportul de septembra a Loidulu temisian.) — Negociarea bucatelor ramase indecursul acestei septembri neschimbata, fara ca se poti registrare schimbari in preturi; in tergul de septembra de astazi fiind ca pentru timpul frumos era o imbuldiala, se vindu cu 5—10 cr mai esfint de cat in septembra trecuta, la parti mai mari inse remasera tot preturile vechi. Se vendura: Grau circa 25,000 metri 88/89 Z cate ca 5 fl. 50. de la magazin. Secara este cautata si se vendu o parte de 2000 metri cate cu 4 fl. De oves se intreba neintrerupt dura lipsind marfa, nu este comunicatiune. Cucurudui nou se primisce voios cu 3.40—3.50 de metri. Pentru primavera se otari 3 fl. 60 cr. — Preturi stau asa: graul 87/88 Z 5.40—5.45, 88/89 Z 5.50, 89/90 Z 5 fl. 60 cr; secara 78/80 Z 3 fl. 90—4 fl; ovesul 46/48 Z 1.90—1.95; orodui 68/70 68/70 Z 2.70—2 fl. 75 cr. nominal; cucurudui, nou 3 fl. 40 — 3 fl. 50 de metri.

VARIETATI.

„Gramatec a limbii magiare pentru clasele gimnasiale inferioare, do Octaviu Baritiu profesore gimnasiale in Nasaud. Clusiu, in tipografi rom. cat. liceale 1866." Casii alte inviatuire, in toamna si gramatici si avu metode deschise. Tacend despre timpi de tot vechi, se aducea minte cum mai nainte cu cteva dieci de ani, gramatica se incepea numai cu partea teoretica, si cand se finisca acesta, venia incepul partii practice, a careia greutate spori se senta forte, caci multe reguli ale teoreticei sarisera din minte, neprindind radacina deloc prin exercitiu. Fiind ca nu i-a dat inca nimene o numire adoptata in comun, — ce cu drept ar competitii acestei epoci, — se ne unim cu majoritatea si se-l numim metoda te-

oretic. Asa patiram si noi cu „quid est grammatica latina?" — Vediind unii greutatile acestui metod, si cercand a le coregi, dedera tocmai in extremitatea contraria, si in manuara publicului nisco gramaticale limbelor moderne, in cari nu pusera neci o regula, ci basara totul pe prasse, de unde urma ca invietuirea acestui metod (mai ales femei, la cari petrunse pentru usioretatea lui) vorbesca limb'a franca, italiana etc. cu o destieritate rara, dar li lipseste regintia si concordantia in mod un pic cam ridiculos. Acesta se numesce metoda practica. Bine ca acest metod nu fu adoptat generalmente niciodata pentru instituti publice de invietuire, dar el si are meritul ca contribu mult a areta scaderile celui teoretic. Din combinarea acestor doua metode se nascu in dilele noastre metodul asta numit teoretico-practica, in care dupa fie care regula teoretica urmeaza cat un essereciu scurt, pentru a traduce in prasse cunoscinta easigata in teoria. Acesta e metoda ce-l vedem acum adoptat de majoritatea precompenitiorie a barbatilor de specialitate, introdus prin institute si aplicat atat la limbile veci clasice cat si la cele moderne. D. Baritiu se foloseste asisdere de acest metod in gramatica sa, teoria nu inainta neci un pasiu pre eont' prassei, neci prassei pre ceea a teoriei, ci ambele procede impreunate, si de aci progresul pentru fie care e mai secur, cat se poate de secur. Daca ne-ar fi iertat spatiul, am fi incercat o critica scurta, dar si atunci ne-am si pronuntat tot astfel deplin in favoarea opului scris de d. prof. O. Baritiu, pre care lu recomandam tuturor romanilor cari vrea se invietui limb'a magiara. Meritul numitului profesor cauta se-l recunoscem cu atat' mai vertos, caci purcese pre o cale nebatuta inca de neci un roman. Dicem inadins nebatuta inca de nimene, desi scim ca exista cam de multisior un op ce se apropia de acest ram, dar presupunem ca autorul acestui op nu are voina a nici spune astazi in public ca dsa atunci a scris intr'adever gramatica magiara pentru romani.

= Un Moise. Ales. Dumas, renumitul beletrist invita la subscriri spre a aprinde foc artificios pre muntele Sinai, ca se-si pota face cineva idea despre pusetiunea lui Moise, cand acesta prin tresnet si fulger publica legea sa. List'a au subscrisorii mai multi angli.

= Teatrul Fenice din Venetia care fu cercetat de rege si fiii sei lu descrie un corespondinte nemtiesc: „In restimp de mai multi ani si sub impregiurari favorabile am cercetat teatrul Fenice, daca prospectul acelaia la producerea de a lalta era (7. l. c.) ne suprinse pre mult. Asa imbuldiala, astfel de toalete, asa multime de dame frumose, asa vieta nu am vedut nici cand. Pentru un loc de sediut se oferiau 150 franci, era pentru o logia 1000 franci si nu mai erau de capat. Cam la 8 1/2 ore intrare regele in logia de curte insotit de printii Humbert, Amadeu si Eugeniu, fusera intempiinati cu „eviva" fara sfirsit. Iunul national se cantă si de trei ori se repeti; regele cel putin de 10 ori trebui se se aredece de pre scam si se se arete publicului la cari ocajuni iubilarea tot se mai maria."

= Respetare adeverata. Sir Robert Peel, renumitul orator si politic al Angliei, la inceputul vietii sale publice se aflase cam reu in privinti a starii materiale, si numai pentru talentul seu devenit in parlament prin influenti a amicilor ce lu sciau pretiul. Nu durau mult ince si el escela prin cuvantari. La o asemenea ocajune, vorbind Peel despre emancipare, pusese tota cas'a in umire, pana ce un galantom din galerie dice vecinului seu: „cum ti place?" „bine," fu respunsul, „numai de mai ar plati P. sut'a Z de str. ce-mi detoresce de 3 ani, apoi l-asu stim de plin." „Asa?" dice galantomul scotind un papir de 100 Z ster, ca se-l respectesi de plin, primesce ce ti detoresce." In galeriele parlamentelor de acum, nu se afla astfelii de ascultatori, vorbitori inse, cari ar avea lipsa de ei, potrivit ca nu ar lipsi!

= Popularitatea regelui V. Emanuil o descrie un corespondinte a soiei „Presse" asa: „Abia se va mai asta vre-un monarh care la populare sale s-ar bucur de asta popularitatea nespusa, pre care poporul — din statul civil cat si militar — l-ar iubi asta de tare ca pre V. Emanuil, si cu cat mai multa ocajune se da a observa faptul si portarea lui, cu atat mai tare cresce simpatia poporului pentru densul."

= Multiamire publica aduce subscriri

acaruii ojotoriu se bucura o multime de teneri studinti, pentru ca binevoi a-mi da si mie un stipendiu 30 fl. v. a. pe anul scolarie 1865/6. In semn de recunoscinta catre ilustrul barbat se subscrive: Margitta mare in 28 Optombrie 1866. Ioan Jebeleanu studinte I. Clasa reala in Versietiu.

Pentru serbatorea romano-catolica de joi, fiind tipografia inchisa, nu va pot fi pentru vineri 1/2 de cota, deci sambata va apară o cota intraga.

Institutul „Betti si Marié Fröhlich" Institut mai inalt pentru crescere fetelor.

in Viena, (Stadt, Franciscanerplatz nr. 1.

vera: in Hellenenthal, langa Baden, Karlgasse nr. 166.)

Institutul acesta ce existe de 17 ani si e renomuit in cele mai indepartate cercuri, ce se bucura si de autorizarea in. c. r. guvern precum si de repetite laude prin diferitele foi publice din Austria si Germania, este in stare prin esperinta de mai multi ani, prin numeroase caletorii pe tot continental Europei de mediloch prin base materiala ascurata, prin organizatiunea cea mai acomodata si prin alegerea poterilor celor mai bune de instruire a garantata pentru educare completa scientifica si sociala a invietacelelor lui, cari se instruza deosebit si in sciinta religiunarie. Religiunea gr. or. se propune deosebit in tota septembra de preotul grecos local. Orendui la acesta nu existe pana acum nici intr'un institut. Desvoltarea fizica se ascurata prin localitatile institutului forte acomodate pe loc liber langa parcul prin o locuinta de vera stabila in cel mai frumos tienut al Vienei (in cas'a propria de la tiara.)

Programe deslucitorie cu tarifa completa si forte moderata a pretiurilor, se trimit gratis la dorintia fisele-caruia.

Subscrism ca roman si ingrijitorii pentru mai multe damicele ce prin recomandatiune

nea mea au intrat in institutul acesta, pot sa recomand tuturor printilor ingrijiti de cresterea ficeilor lor.

B. G. Popoviciu,
Wien, Fleischmarkt 15.

Cursurile din 9 noiembrie n.sér'a

(dupa aretare oficiala.)

	bani	marf.
Imprumutele de stat:		
Cele cu 5% in val. austri.	54.45	54.50
" contributioinali.	99.80	99.90
" noue in argint.	87.80	87.50
Cele in argint d. 1865 (in 500 franci).	77.25	77.50
Cele nationali cu 5% (jan.)	66.20	66.80
" metalice cu 5%	58.90	59.10
" maiu-nov.	60.10	60.30
" 4 1/2%	51.—	51.50
" 4%	45.—	45.50
" 3%	33.50	34.—
Efecte de loteria:		
Sortile de stat din 1864.	73.20	73.40
" 1860 1/2 in celeintregi.	79.70	79.80
" 1/4 separata.	88.25	88.75
" 4% din 1854.	74.—	74.50
" din 1839, 1/4.	150.50	151.10
bancile de credet.	125.75	126.—
societ. vapor. dumare cu 4%.	80.80	81.50
imprum.princip. Eszterhazy 140 fl.		
Salm	27.—	28.—
cont. Palffy	21.—	22.—
princ. Clary	24.—	25.—
cont. St. Genois	23.—	23.50
princ. Windischgratz 20	18.50	19.50
cont. Waldstein	19.—	20.—
Kegelevich	12.—	13.—
Obligatiuni deasarcinatore de pamant:		
Cele din Ungaria.	71.—	71.50
Banatul tem.	70.50	71.—
Bucovina.	65.50	66.50
Transilvania.	65.50	66.25
Actiuni:		
A bancile nationale.	714.—	716.—
de credet.	150.60	150.70
scont.	592.—	594.—
anglo-austriaca.	77.75	78.—
A societate vapor. dumare.	167.—	169.—
Lloydului	188.—	190.—
A drumului ferat de nord.	1622.—	1625.—
stat.	201.60	201.80
opus (Elisabeth)	128.75	129.25
sud.	208.25	208.75
langa Tisa.	147.—	147.—
Lemberg-Czernowitz	189.—	190.—
Bani:		
Galbenii imparatessci.	6.081/4	6.09
Napoleondori.	10.21	10.25
Friedrichsdori.	10.78	10.85
Souveren engl.	12.90	12.95
Imperialii russesci.	10.85	10.90
Argintul.	126.75	127.25

cu ce mai eminenta constructiune. Fasonul cel mai nou si elegant cu cele mai moderate pretiuri de fabrica din prim'a c. r. priv.

fabrica de lampe de oleu austriaca

a firmei:

GEBRÜDER BRÜNNER

in Vien'a

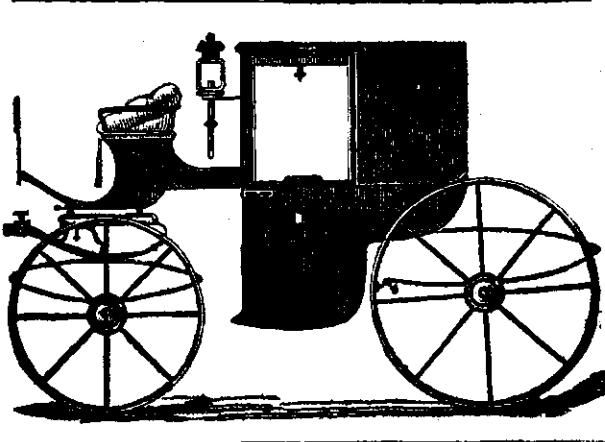
Magazinul: Getate, Kärntnerstrasse Nr. 46 Heinrichshof.

Fabrica: Mariahilf, Magdalenenstrasse Nr. 10.

Sticle cilindrice din cea mai buna calitate de iaga, prearse, in negoziu nante sub numirea: „cilindru de phönix (Phönix-Cylinder) proveduite cu semnul nostru B pecum si tota obiectele de sticla ce se tinu de lampă.

Deposit de materii ardietorice pentru salonu din petroolu curativ-american si oleu solar in calitatea cea mai buna pentru cele mai moderate pretiuri locale in transito-magazinul nostru. — Liste de preti si depingeri de lampale nostre se tramit poftitorilor franco.

Fratii Brünner.

Gottfried Ziegler

Fabricant de trasure

(carutie)

Landstrasse, Hauptstrasse Nr. 10.

in Vien'a

gatesce totfoliul de trasuri (carutie) de gala, de sioase si de voiajui, dupa modelul cel mai nou, din calitatea si materialul cel mai bun, cu pretiurile cele mai moderate.

Doritorii de a se incunoscinti despre modele si pretiuri, se vor adresa fabricant dea dreptul.